

کنترل ناآرامی‌های اجتماعی توسط پلیس از نگاه مطبوعات (ناآرامی‌های دانشجویی تهران سال‌های ۸۲ و ۷۸)

مهدی دستمالچی^۱

تاریخ وصول: ۹۰/۱/۲۰

تاریخ پذیرش: ۹۰/۵/۱۲

چکیده

به عملکرد پلیس در کنترل ناآرامی‌های اجتماعی همواره توجه شده است یا به عبارتی مدیریت بحران این سازمان که مسئولیت آرامش و امنیت جامعه را به عهده دارد، در مواجهه با ناآرامی‌ها نقد و بررسی حاکمیت و مردم را می‌طلبد. بنابراین سنجش عملکرد پلیس در مدیریت ناآرامی‌های اجتماعی خصوصاً ناآرامی‌های دانشجویی حایز اهمیت است.

از آنجایی که مطبوعات یکی از شاخص‌های تعامل پلیس با نهادها بوده و از طرفی نماینده افکار عمومی نیز تلقی می‌شود در این تحقیق از بین روزنامه‌های پرتیراژ تعدادی از آنها که نماینده دیدگاه‌های مختلف سیاسی در زمان خود بودند انتخاب و پیام‌های مندرج در آنها در دو مقطع مشخص سال‌های ۷۸ و ۸۲ در ارتباط با کنترل ناآرامی‌های دانشجویی تهران توسط پلیس استخراج و بررسی شده است.

در پایان یافته‌ها نشان می‌دهد دیدگاه روزنامه‌های یاد شده در این دو مقطع زمانی در ارتباط با مدیریت پلیس متفاوت بوده است و نتیجه‌گیری می‌شود عملکرد پلیس در دیدگاه مطبوعات مؤثر می‌باشد.

واژگان کلیدی: ناآرامی‌های اجتماعی، بحران، مدیریت بحران، مطبوعات.

۱- کارشناس ارشد مدیریت بحران و مدرس دانشگاه علوم انتظامی

مقدمه

ناآرامی‌های اجتماعی پدیده‌های آنی به وجود آمده نیستند؛ بلکه در بستر روندهای فرهنگی، اجتماعی و سیاسی شکل گرفته و در شرایط زمانی خاصی امروزه موقعیت‌های تنش زای داخلی در بستر شرایط بین المللی و منطقه‌ای حدت و شدت یافته و جامعه را از وضعیت عادی خارج ساخته و در فضای تأثیر موقعیت بر افزایش نارضایتی‌های اجتماعی و احساس ناامنی می‌افزاید، و بستر و زمینه مناسب را برای به بار نشستن ناآرامی‌ها فراهم می‌سازد و عدم عکس‌العمل مناسب به این مسئله و بسترسازی عوامل برون مرزی، فضا را برای ناآرامی اجتماعی آماده می‌کند (نشریه پژوهشکده مطالعات راهبردی، ۱۳۸۱، ص ۹).

دانشجویان به عنوان یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌ها در تحولات اجتماعی جوامع محسوب می‌شوند. اگر چه ساختارهای دانشگاه با هدف و کار ویژه سیاسی تأسیس نشده است و کار ویژه اصلی دانشگاه‌ها ترویج علم و فرهنگ می‌باشد. اما در بعضی از کشورها از جمله کشور ما که مخصوصاً در آن احزاب به معنای واقعی آن شکل نگرفته‌اند تا بتوان از آن طریق کار سیاسی کرد، دانشگاه یک کار ویژه مضاعف پیدا کرده و آن کار ویژه سیاسی است.

ویژگی‌های زندگی اجتماعی دانشجویان از قبیل دور افتادگی از خانواده، احساس آزادی در انتخاب راه، زندگی دسته جمعی در خوابگاه، آشنایی با پیشرفت‌ها و تحولات اقتصادی - سیاسی جهان موجب بروز خصلت آرمان‌گرایانه در آنها گردیده همین امر باعث شده تا دانشجویان به عنوان جزیی از جنبش‌های ایدئولوژیک قرار گرفته و نقش مهمی در تحولات سیاسی - اجتماعی ایفا کنند و گاهی ممکن است به عنوان یک وسیله و حربه کارآمد و مؤثر توسط گروه‌های رقیب، مخالف و یا معارض داخل یا خارج از دانشگاه علیه حاکمیت و منافع ملی استفاده شوند که ادامه این روند و گسترش ناآرامی‌ها می‌تواند حتی منجر به بحران‌های اجتماعی گردد (بشیریه، ۱۳۷۴، ص ۲۶۰).

در این میان نیروی انتظامی به عنوان مسئول اصلی حفظ نظم و امنیت در جامعه همواره ممکن است با انواع بحران‌ها روبرو باشد، از این رو به کارگیری شیوه‌های مدیریت بحران در این سازمان از اهمیت دو چندانی برخوردار است. چرا که به طور حتم تصمیم‌گیری و

عملکرد این سازمان تأثیر بسیار حیاتی در زمینه کنترل و مدیریت بحران‌های اجتماعی و حتی طبیعی در جامعه داشته و دارد و نیز از آنجایی که مطبوعات می‌توانند نماینده دیدگاه‌ها و سلايق مختلف سیاسی مردم باشد و از طرفی به عنوان شاخص تعامل پلیس با مردم و دیگر نهادهای مرتبط در بحران به حساب می‌آید بنابراین عملکرد پلیس در انعکاس اخبار، رویدادها و... در رابطه با، پلیس در مطبوعات، مؤثر می‌باشد. در این مقاله تلاش شده کنترل ناآرامی‌های دانشجویی سال‌های ۱۳۷۸ و ۱۳۸۲ توسط پلیس که به نوعی مدیریت بحران تلقی می‌شود از دید مطبوعات بررسی گردد.

روزنامه‌ها

کارکرد و جایگاه خبری و اطلاع‌رسانی مطبوعات نوشتاری در جامعه، دارای اهمیت غیر قابل انکاری است. روزنامه‌ها به دلیل وابستگی‌های خود از زوایای فکری مختلفی به تحولات جامعه می‌نگرند و در انعکاس و برجسته‌سازی این تحولات و رویدادها نیز به شیوه‌های مختلف عمل می‌کنند. برخی دیدگاه‌های انتقادی، فعالیت خبری رسانه‌ها را بخشی از فعالیت‌های ایدئولوژیک احزاب تلقی کرده و خبر را محصول مصنوع ایدئولوژی می‌دانند و برخی دیگر نیز انعکاس رویدادها در رسانه‌های نوشتاری را فرایند بازسازی رویدادها تلقی کرده و تولید و انتشار اخبار را تحت عنوان «بازنمایی» یا بازنمود و به معنای ارائه رویدادها از نگاه خاص و در واقع بازسازی رویدادها قلمداد می‌کنند. علاوه بر این، محتوای خبری روزنامه‌ها را از حیث ثبت و ضبط رویدادها می‌توان به نوعی «تاریخ نگاری» نیز تلقی کرد. از این روست که امروزه نه تنها مطبوعات به عنوان یکی از منابع مطالعات تاریخی محسوب می‌شوند و از این حیث یک سند تاریخی به شمار می‌آیند، بلکه به نوعی انعکاس افکار عمومی هم تلقی می‌گردند. به این ترتیب با مطالعه مطبوعات و روزنامه‌ها می‌توان به طور همزمان به دو هدف دست یافت. اول اینکه با تحلیل محتوای روزنامه‌ها می‌توان از وقایع و رخداد‌های یک دوره زمانی خاص آگاه شد و دوم اینکه می‌توان دیدگاه‌های سیاسی متفاوت موجود نسبت به رویدادهای آن دوره زمانی خاص را شناخت. به طور کلی روزنامه‌ها می‌توانند خبرهای متفاوتی را درج کنند و چندین برابر

اخبار سایر رسانه‌های گروهی، حوادث و رویدادهای روزمره جهانی را در اختیار خوانندگان قرار دهند (متفکر، ۱۳۸۵، ص ۱۷۲).

در این تحقیق به دنبال آن هستیم تا با تحلیل محتوای اخبار و مطالب منتشر شده در شماره‌هایی از برخی روزنامه‌های کشور که در جریان ناآرامی‌های سال‌های ۷۸ و ۸۲ منتشر شده‌اند، بازتاب نحوه عملکرد پلیس را در جریان این ناآرامی‌ها در مطبوعات به عنوان نماینده افکار عمومی سنجیده و تفاوت احتمالی نحوه عملکرد پلیس را در ناآرامی‌های این دو سال از نظر مطبوعات بررسی و ارزیابی نماییم.

مسائل ما در تحلیل محتوای مطبوعات این دو دوره عبارت خواهند بود از:

- ۱- جهت گیری مطبوعات در ارتباط با عملکرد پلیس در ناآرامی‌های سال ۷۸ چگونه بود؟
- ۲- جهت گیری مطبوعات در ارتباط با عملکرد پلیس در ناآرامی‌های سال ۸۲ چگونه بود؟
- ۳- آیا بین جهت گیری مطبوعات در ارتباط با عملکرد پلیس در طی ناآرامی‌های سال‌های ۷۸ و ۸۲ تفاوت معناداری وجود داشت؟

روش پژوهش

جامعه آماری مورد استفاده شامل نسخه‌هایی از روزنامه‌های سراسری کشور است که از تاریخ ۷۸/۴/۱۶ تا ۷۸/۴/۳۰ و از ۸۲/۳/۲۰ تا ۸۲/۴/۳۰ منتشر شده‌اند.

روزنامه‌های مورد بررسی عبارت است از:

- ۱- کیهان؛ ۲- اطلاعات؛ ۳- همشهری؛ ۴- رسالت؛ ۵- جمهوری اسلامی؛ ۶- ایران.
- لازم به ذکر است تلاش شده تا روزنامه‌های منتخب دارای گرایش‌های مختلف سیاسی باشند تا نتیجه اطلاعات استخراج شده از آنها، تصویر روشنی از افکار عمومی رانشان دهند.

برای یافتن پاسخ این سؤال که آیا بین جهت گیری مطبوعات در رابطه با عملکرد پلیس در طی ناآرامی‌های سال ۷۸ و ۸۲ تفاوت معناداری وجود داشت؟ ابتدا اقدام به

کدگذاری یافته‌های تحقیق کردیم. به این ترتیب که به مطالب منفی کد صفر، به مطالب خنثی کد یک و به مطالب مثبت کد دو را اختصاص دادیم. پس از آن با استفاده از نرم افزار آماری SPSS اقدام به ورود اطلاعات نمودیم. برای پاسخ به این فرضیه ابتدا داده‌های مربوط به سال‌های ۷۸ و ۸۲ را در دو گروه مجزا قرار داده و با استفاده از آزمون T_student اقدام به بررسی تفاوت میانگین دو گروه کردیم که نتایج حاصل از این آزمون در جداول شماره ۸ و ۹ قابل مشاهده است

ناآرامی‌های دانشجویی در سال ۱۳۷۸ (واقعه کوی دانشگاه)

پس از پیروزی احزاب و گروه‌های اصلاح طلب در دوم خرداد سال ۱۳۷۶ و نیز سیاست‌ها و برنامه‌های اعلامی توسط آنان، دوگانگی و دو دستگی در نخبگان کشور و حکومت پدیدار شد به صورتی که برخی از نهادها، سازمان‌ها و.... منتسب به جناح راست و برخی جناح چپ شناخته شدند. این دوگانگی در تصمیم دولت، نهادها و حتی موضوع‌های اجتماعی، سیاسی و اقتصادی به صورت یک چالش و تضاد مشاهده می‌گردید.

حادثه کوی دانشگاه در سال ۱۳۷۸ با منشأ التهابات سیاسی بیان شده، این مطلب پیرو بستن روزنامه سلام و اصلاح قانون مطبوعات و پس از اعلام پس گرفتن شکایت وزارت اطلاعات از روزنامه سلام آغاز شد. و در شب اول و روز بعد خیابان کارگر و کوی دانشگاه به ناآرامی‌های دانشجویان تبدیل و به سطح شهر گسترش یافت اما در روزهای آینده با اقدامات بعدی نیروی انتظامی و مسئولان کشور ناآرامی‌ها کنترل گردید. در حالی که بروز حادثه یاد شده در صورت وجود وفاق و هماهنگی بین نخبگان کشور و حکومت می‌توانست با کمترین هزینه و در کوتاه‌ترین مدت، با پایین‌ترین خسارت، همراه آرامش به پایان برسد اما به دلایل ذکر شده به یک حادثه پرهزینه و طولانی تبدیل گشت؛ نیروی انتظامی که خود یکی از قربانیان این حادثه تلقی می‌شود با توجه به فضای ملتهب موجود اکثر سازوکارهایی را به کار گرفت که نه تنها پاسخ‌چندانی نداشت بلکه موجب بروز اتفاق‌های دیگری شد. هرچند در آغاز واقعه ناهماهنگی‌ها، بی‌تجربگی‌ها، غرایض سیاسی و شتاب‌زدگی‌های موجود در اقدامات مسئولان سیاسی و پلیس منجر به برخوردها و

اوج گیری حادثه گردید، اما اعمال مدیریت در روزهای بعدی منجر به فروکش شدن وقایع و کنترل بحران گشت.

بررسی توصیفی یافته‌های تحقیق در مورد روزنامه‌های سال ۷۸

جدول ۱. فراوانی پیام‌ها در سال ۱۳۸۷

روزنامه	فراوانی مطالب	درصد فراوانی
ایران	۳۹	۲۲.۵
رسالت	۲۹	۱۶.۸
کیهان	۳۵	۲۰.۲
اطلاعات	۳۵	۲۰.۲
جمهوری اسلامی	۳۵	۲۰.۲
مجموع	۱۷۳	۱۰۰.۰

همان‌گونه که در جدول شماره ۱ مشاهده می‌شود در روزنامه‌های بررسی شده در سال ۷۸ مجموعاً ۱۷۳ مطلب موجود بود که در آن به نوعی به پلیس و عملکرد آن اشاره شده بود؛ در این میان روزنامه ایران با درج ۳۹ مطلب، بیشترین سهم را در درج رویدادهای مربوط به ناآرامی‌ها در اختیار داشته است. پس از روزنامه ایران روزنامه‌های کیهان، اطلاعات و جمهوری اسلامی با درج ۳۵ مطلب و روزنامه رسالت با چاپ ۲۹ مطلب به انعکاس رویدادها پرداخته بودند.

جدول ۲. طبقه بندی پیام‌ها در سال ۱۳۸۷

نوع مطلب	فراوانی	درصد فراوانی
خبر	۸۵	۴۹.۱
گزارش	۳۶	۲۰.۸
مصاحبه	۳۳	۱۹.۱
یادداشت	۱۹	۱۱.۰
مجموع	۱۷۳	۱۰۰.۰

همان گونه که در جدول ۲ مشاهده می‌شود ۸۵ خیر، ۳۶ گزارش، ۳۳ مصاحبه و ۱۹ یادداشت، ترکیب ۱۷۳ مطلب چاپ شده در روزنامه‌های مورد بررسی را تشکیل می‌دادند. نتایج این قسمت در جدول شماره ۲ قابل ملاحظه است.

۱- جهت گیری مطبوعات در ارتباط با عملکرد پلیس در ناآرامی‌های سال ۷۸ چگونه بود؟

جدول ۳. جهت گیری پیام‌ها

نوع جهت گیری	فراوانی	درصد فراوانی
منفی	۹۲	۵۳.۲
خنثی	۳۰	۱۷.۳
مثبت	۵۱	۲۹.۵
مجموع	۱۷۳	۱۰۰.۰

همان گونه که در جدول شماره ۳ مشاهده می‌شود در این سال از مجموع ۱۷۳ مطلب درج شده در روزنامه‌های بررسی شده، ۹۲ مطلب با جهت گیری منفی، ۳۰ مطلب با جهت گیری خنثی و ۵۱ مطلب با جهت گیری مثبت بوده است.

جدول ۴. مجموع پیام‌ها با تعیین نوع جهت گیری ها

		ایران رسالت همشهری کیهان اطلاعات جمهوری مجموع اسلامی						
نشانه	منفی	۲۹	۱۴	۰	۱۸	۲۲	۹	۹۲
	درصد فراوانی	۱۶/۸	۸/۱	۰	۱۰/۴	۱۲/۷	۵/۲	۵۳/۲
خنثی	فراوانی	۵	۲	۰	۲	۹	۱۲	۳۰
	درصد فراوانی	۲/۹	۱/۲	۰	۱/۲	۵/۲	۶/۹	۱۷/۳
مثبت	فراوانی	۵	۱۳	۰	۱۵	۴	۱۴	۵۱
	درصد فراوانی	۲/۹	۷/۵	۰	۸/۷	۲/۳	۸/۱	۲۹/۵
مجموع	فراوانی	۳۹	۲۹	۰	۳۵	۳۵	۳۵	۱۷۳
	درصد فراوانی	۲۲/۵	۱۶/۸	۰	۲۰/۲	۲۰/۲	۲۰/۲	۱۰۰/۰

در این میان روزنامه ایران با درج ۲۹ مطلب منفی بیشترین سهم را در ایجاد جو خبری علیه پلیس داشته است. روزنامه اطلاعات با ۲۲ مطلب، کیهان ۱۸ مطلب، رسالت ۱۴ و جمهوری اسلامی با ۹ مطلب منفی اقدام به انعکاس رویدادهای حوادث با بار منفی نموده‌اند. در این سال ۳۰ مطلب چاپ شده نیز دارای جهت گیری نبوده و بار خنثی داشته است. سهم روزنامه ایران از مطالب خنثی ۵ مطلب، رسالت ۲ مطلب، کیهان ۲ مطلب، اطلاعات ۹ مطلب و جمهوری اسلامی ۱۲ مطلب بوده است. در این سال ۵۱ مطلب نیز با بار مثبت و در جهت حمایت از عملکرد پلیس بوده که روزنامه کیهان با ۱۵ مطلب بیشترین سهم را در این میان داشته است. روزنامه جمهوری اسلامی با ۱۴ مطلب، رسالت با ۱۳ مطلب، ایران با ۵ و اطلاعات با ۴ مطلب اقدام به انعکاس اخبار رویدادها با جهت گیری مثبت نسبت به عملکرد پلیس کرده‌اند.

ناآرامی‌های سال ۱۳۸۲

ناآرامی‌های سال ۱۳۸۲ در دانشگاه تهران و سایر دانشگاه‌ها آغاز و به مرور به سایر نقاط کشور گسترش پیدا کرد؛

ناآرامی‌های این سال با توجه به سالگرد اتفاق‌های سال ۱۳۷۸ و با تحریک و سازماندهی رسانه‌های بیگانه با زمینه مطالبات سیاسی شکل گرفت.

نیروی انتظامی با توجه به تجربه سال‌های گذشته به خصوص سال ۱۳۸۷ با تشکیل اتاق مدیریت بحران با آمادگی و هماهنگی لازم اقدامات خود را آغاز نمود. از ویژگی‌های مدیریت بحران و کنترل ناآرامی‌ها در این سال می‌توان به هماهنگی ایجاد شده بین نهادهای مرتبط با پلیس در مقابله با ناآرامی‌ها و برنامه ریزی صورت گرفته از قبل اشاره نمود. با مدیریت به کار گرفته شده توسط نیروی انتظامی در روزهای بعدی ناآرامی‌ها کنترل پلیس قرار گرفته و در نهایت آرامش در سراسر کشور و در مناطقی که دچار ناآرامی بودند حاکم گردید.

بررسی توصیفی یافته‌های تحقیق در مورد روزنامه‌های سال ۸۲

جدول ۵. فراوانی پیام‌های روزنامه‌ها در سال ۱۳۸۲

نام روزنامه	فراوانی مطالب	درصد فراوانی
ایران	۳۴	۱۸/۸
رسالت	۳۱	۱۷/۱
همشهری	۲۲	۱۲/۲
کیهان	۲۲	۱۲/۲
اطلاعات	۳۱	۱۷/۱
جمهوری اسلامی	۴۱	۲۲/۷
مجموع	۱۸۱	۱۰۰/۰

همان‌گونه که نتایج جدول شماره ۵ نشان می‌دهد در سال ۱۳۸۲ با اضافه شدن روزنامه همشهری به جامعه آماری بررسی شده، مجموع مطالب به دست آمده در مطبوعات که به نوعی در آن به عملکرد پلیس اشاره شده بود به ۱۸۱ مورد افزایش یافت که روزنامه جمهوری اسلامی با درج ۴۱ مطلب بیشترین سهم را در این میان داشت. سپس روزنامه ایران با درج ۳۴ مطلب، اطلاعات و رسالت با درج ۳۱ مطلب و همشهری و کیهان با درج ۲۲ مطلب به انعکاس اخبار ناآرامی‌های سال ۸۲ پرداختند.

جدول ۶. طبقه‌بندی پیام‌ها در سال ۱۳۸۲

نوع مطلب	فراوانی	درصد فراوانی
خبر	۱۰۳	۵۶/۹
گزارش	۳۷	۲۰/۴
مصاحبه	۳۶	۱۹/۹
یادداشت	۵	۲/۸
مجموع	۱۸۱	۱۰۰

همان گونه که نتایج جدول (شماره ۶) نشان می‌دهد در این سال ترکیب ۱۸۱ مطلب را ۱۰۳ خبر، ۳۷ گزارش، ۳۶ مصاحبه و ۵ یادداشت تشکیل می‌داد. نتایج این قسمت در جدول شماره ۶ قابل ملاحظه است.

۲- جهت گیری مطبوعات در رابطه با عملکرد پلیس در ناآرامی‌های سال ۸۲ چگونه بود؟

جدول ۷. مجموع پیام‌های روزنامه‌ها در سال ۱۳۸۲

مجموع	جمهوری اسلامی	اطلاعات	کیهان	همشهری	رسالت	ایران		
نشانه	۱۳	۱	۲	۰	۴	۱	۵	فراوانی منفی
درصد	۷/۲	.۶	۱/۱	.۰	۲/۲	.۶	۲/۸	فراوانی
خنثی	۳۵	۶	۸	۷	۲	۵	۷	فراوانی
درصد	۱۹/۳	۳/۳	۴/۴	۳/۹	۱/۱	۲/۸	۳/۹	فراوانی
مثبت	۱۳۳	۳۴	۲۱	۱۵	۱۶	۲۵	۲۲	فراوانی
درصد	۷۳/۵	۱۸/۸	۱۱/۶	۸/۳	۸/۸	۱۳/۸	۱۲/۲	فراوانی
مجموع	۱۸۱	۴۱	۳۱	۲۲	۲۲	۳۱	۳۴	فراوانی
درصد	۱۰۰/۰	۲۲/۷	۱۷/۱	۱۲/۲	۱۲/۲	۱۷/۱	۱۸/۷	فراوانی

همان گونه که در جدول شماره ۷ مشاهده می‌شود در این سال از مجموع ۱۸۱ مطلب درج شده در روزنامه‌های بررسی شده، ۱۳ مطلب با جهت گیری منفی، ۳۵ مطلب با جهت گیری خنثی و ۱۳۳ مطلب با جهت گیری مثبت بوده است. در این میان روزنامه ایران با درج ۵ مطلب با جهت گیری منفی، همشهری ۴، رسالت و جمهوری اسلامی یک و اطلاعات ۲ مطلب، اقدام به درج اخبار با این جهت گیری نموده بودند. در این سال ۳۵ مطلب درج شده دارای جهت گیری نبوده و بار خنثی داشتند که سهم روزنامه‌های ایران و

کیهان ۷ مطلب، اطلاعات ۸، جمهوری اسلامی ۶، رسالت ۵ و همشهری ۲ مطلب بوده است. در این سال ۱۳۳ مطلب دارای جهت گیری مثبت و در جهت حمایت از عملکرد پلیس بوده که سهم روزنامه جمهوری اسلامی ۴۱ مطلب، ایران ۳۴، رسالت و اطلاعات ۳۱ و کیهان و همشهری ۲۲ مطلب بوده است.

۳- آیا بین جهت گیری مطبوعات در رابطه با عملکرد پلیس در طی ناآرامی‌های سال ۷۸ و ۸۲ تفاوت معناداری وجود داشت؟

جدول ۸. مقایسه پیام‌ها در دو مقطع سال‌های ۱۳۸۷ و ۱۳۸۲

سال	تعداد	میانگین	انحراف معیار
۷۸	۱۷۳	.۷۶	۸۸۰
۸۲	۱۸۱	۱.۶۶	.۶۰۸

جدول ۹. بررسی فاصله اطمینان

فاصله اطمینان ۹۵٪	تفاوت میانگین‌ها	سطح معنی داری	درجه آزادی	آماره تی	حد	
					پایین	بالا
-۱/۰۵۷	-/۹۰	.۰۰۰	۳۵۲	-۱۱/۲۳۷	-۷۴۲	

از مقدار آماره T و مقدار احتمال متناظر آن که برابر $\text{sig}=۰/۰۰۰$ است می‌توان استنباط نمود که تفاوت معناداری بین میانگین دو گروه وجود دارد. به عبارت دیگر جهت گیری مطبوعات در ارتباط با عملکرد پلیس در طی ناآرامی‌های سال ۷۸ و ۸۲ متفاوت بوده است.

میانگین داده‌های کدگذاری شده در سال ۷۸ برابر ۰/۷۶ بوده است. این به معنای آن است که جهت گیری اخبار منتشر شده در مطبوعات بین منفی که دارای کد صفر و خنثی که دارای کد یک هستند در نوسان بوده و نزدیکی عدد ۰/۷۶ به عدد یک، نشانگر تمایل

به سمت جهت گیری خنثی بوده است. میانگین این داده ها در سال ۸۲ برابر ۱/۶۶ بود یعنی جهت گیری اخبار منتشر شده در این سال بین خنثی و مثبت بوده و نزدیکی این عدد به عدد دو نشانگر تمایل این اخبار به سمت درج اخبار با جهت گیری مثبت بوده است.

با توجه به کارکرد، جایگاه خبری و اطلاع رسانی مطبوعات نوشتاری در جامعه ما تحلیل محتوای روزنامه‌های سال‌های ۷۸ و ۸۲ از اهمیت بسزایی برخوردار است که با برجسته نمودن مهم‌ترین نتایج حاصل از این تحلیل به بیان آنها می‌پردازیم:

الف. آنچه که از مطالب و اخبار منتشر شده در سال ۷۸ برمی‌آید مجموع روزنامه‌های بررسی شده جهت گیری نسبتاً منفی‌ای نسبت به عملکرد نیروی انتظامی در مواجهه با کنترل ناآرامی‌ها در این سال داشته‌اند (۵۳/۲ درصد) و البته در این میان تفاوت چندانی بین روزنامه‌های نزدیک به جناح‌های سیاسی چپ و راست در این جهت گیری منفی نیز به چشم نمی‌خورد (تنها، تفاوت بسیار ناچیزی بین مواضع روزنامه‌های ایران و اطلاعات در مقایسه با سایر روزنامه‌ها دیده می‌شود) و این موضع گیری منفی در میان اخبار و مطالب شش روزنامه بررسی شده به وضوح قابل مشاهده است؛

اما در سال ۸۲ از مجموع ۱۸۱ مطلب درج شده در بین روزنامه‌ها ۱۳۳ مطلب با جهت گیری مثبت (تنها ۱۳ مطلب با جهت گیری منفی) به حمایت از اقدامات پلیس در مواجهه با ناآرامی‌ها پرداخته‌اند که یکی از عوامل موفقیت ناجا در مدیریت سال ۸۲ بوده است؛

ب. باید توجه داشته باشیم که پرداختن به یک موضوع در اینجا غیرقابل اغماض است و مهم تلقی می‌شود و آن اینکه با توجه به میزان تعامل و هماهنگی ناجا با مطبوعات و رسانه‌های گروهی در سال‌های ۷۸ و ۸۲ این موضوع نمی‌تواند بی‌تأثیر باشد چراکه همان‌طور که دیدیم در سال ۷۸ برخی روزنامه‌ها با انواع گرایش‌های سیاسی رفتار پلیس را در مواجهه و کنترل ناآرامی‌های دانشجویی نکوهیده و نقد می‌کنند و در عوض در سال ۸۲ به دلیل نزدیکی و تعامل بیشتر پلیس با رسانه‌های گروهی، واکنش این رسانه‌ها نیز در حمایت از اقدامات پلیس به نحو چشمگیری افزایش یافته و حمایت می‌شود.

بنابراین، در سال ۷۸، ۵۳/۲ درصد مطالب روزنامه‌ها در خصوص عملکرد پلیس سوگیری منفی، ۱۷/۳ درصد سوگیری خنثی و ۲۹/۵ درصد سوگیری مثبت نشان داده شده‌اند. در سال ۸۲، ۷۳/۵ درصد مطالب مدیریت پلیس در بحران مثبت، ۱۹/۳ درصد خنثی و ۷/۲ درصد منفی بوده است. در نتیجه تفاوت معناداری بین جهت گیری مطبوعات در خصوص کنترل ناآرامی‌های دانشجویی توسط پلیس در حین این سال‌ها مشاهده می‌شود.

نتیجه گیری

- ۱- شناخت شیوه‌های مختلف مدیریت بحران و نحوه به کارگیری هر شیوه در زمان و مکان مناسب از جمله عوامل مهم در مدیریت بحران بوده و در افزایش موفقیت نقش اساسی دارد بنابراین ارتقای مهارت‌های فرماندهان ناجا در این بحث ضروری به نظر می‌رسد.
- ۲- رفتار پلیس باید به گونه‌ای باشد که شائبه طرفداری سیاسی از گروه خاصی در اذهان عمومی و مطبوعات نداشته باشد؛
- ۳- تعامل با رسانه‌ها و مطبوعات از ارکان اساسی روش‌های نرم و مدیریت بحران است. بنابراین روابط مناسب با رسانه‌ها و بهره برداری از آن در مدیریت بحران‌های اجتماعی ضروری به نظر می‌رسد.

منابع فارسی

- مطالعه آشوبهای شهری در ج. ا. جمعی از مؤلفان پژوهشکده مطالعات راهبردی، نشریه پژوهشکده مطالعات راهبردی، ۱۳۸۱.
- بشیریه، حسین. (۱۳۷۴). جامعه شناسی سیاسی، نشر نی.
- متفکر، حسین. (۱۳۸۸). جنگ روانی، زمزم هدایت.
- دستمالچی، مهدی. (۱۳۸۷). بررسی تطبیقی عملکرد نیروی انتظامی در مواجهه با ناآرامی‌ها دانشجویی، دانشگاه امام حسین (ع).
- روزنامه همشهری از تاریخ ۷۸/۴/۱۶ تا ۷۸/۴/۳۰ و از ۸۲/۳/۲۰ تا ۸۲/۴/۳۰.

- روزنامه کیهان از تاریخ ۷۸/۴/۱۶ تا ۷۸/۴/۳۰ و از ۸۲/۳/۲۰ تا ۸۲/۴/۳۰
- روزنامه اطلاعات از تاریخ ۷۸/۴/۱۶ تا ۷۸/۴/۳۰ و از ۸۲/۳/۲۰ تا ۸۲/۴/۳۰
- روزنامه رسالت از تاریخ ۷۸/۴/۱۶ تا ۷۸/۴/۳۰ و از ۸۲/۳/۲۰ تا ۸۲/۴/۳۰
- روزنامه جمهوری اسلامی از تاریخ ۷۸/۴/۱۶ تا ۷۸/۴/۳۰ و از ۸۲/۳/۲۰ تا ۸۲/۴/۳۰
- روزنامه ایران از تاریخ ۷۸/۴/۱۶ تا ۷۸/۴/۳۰ و از ۸۲/۳/۲۰ تا ۸۲/۴/۳۰